

КОРДОН

№2/2008

“ПЕРШОКЛАСНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОЕКТ”, –
таку оцінку побаченому дав Президент України Віктор Ющенко...

“АВТОР”:

МАЛЕНЬКА АКУПА ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ

Чи гарантує збереження заощаджень ваша кредитна картка? Ви впевнені в захисті інформації, що циркулює у Вашій системі електронного документообігу? А чи надійно захищена Ваша службова конфіденційна інформація?

У повсякденні ми звикли користуватися технічними плодами прогресу, вважаючи факт захищеності цифрової інформації питанням, а priori вирішеним. Однак все набагато складніше. Саме про це „Кордону” розповів В'ячеслав ТАТЬЯНІН, директор ТОВ „АВТОР” - компанії, яка спеціалізується на захисті інформаційно-телекомунікаційних систем та володіє напрацюваннями, аналогів яким у світі не існує.

“Наші розробки сприяли зростанню економіки України”

— Власне, чому саме захист інформації? Це була та ніша, яка виявилася незаповненою на момент створення компанії?

— Певною мірою так. Свого часу я працював у науково-дослідницькому центрі при Міністерстві оборони, де ми займалися розробками у галузі інформаційних технологій.

З розпадом Союзу настав період невизначеності та нестабільності. Утворювалася молода держава, яка ще не мала власних інституцій, сформованих органів влади тощо. Як наслідок — гіперінфляція та економічний спад, пов'язані, у тому числі, з масштабною крадіжкою електронних грошей на початку 90-х рр. У цей час Національний банк України приймає рішення про створення власної системи інформаційної безпеки та оголошує тендер, який ми з групою однодумців виграли. Робота тривала понад 2 роки. Ми перші у світі застосували смарт-карт технології. А далі постало питання впровадження, оскільки національна радіоелектронна галузь на той час практично зупинилася. Закордонною альтернативою програми була система “Свіфт”. Реалізація нашого проекту зависла у повітрі. Однак у правлінні Національного

банку декілька осіб виступило категорично проти купівлі закордонних аналогів, мотивуючи це тим, що купити можна будь-що, але тільки не систему інформаційної безпеки. Нехай вона поступатиметься іншим, але це буде вітчизняна система. Рішення прийняли на нашу користь.

Таким чином, вітчизняна система електронних платежів (СЕП) була оснащена нашою системою інформаційної безпеки, яка за своїми характеристиками виявилася досить унікальною. Так, наприклад, у вже згадуваній системі “Свіфт” період проходження коштів складає добу-дві. У нас же — 15 хвилин! Це велика заслуга людей, які керували Національним банком у ті роки. У першу чергу, вже покійного І.А. Безбородька, що курував систему безпеки, але розумів значення і перспективу нашої роботи. Він зумів переконати керівництво Нацбанку зняти часові обмеження на рух коштів. Що це дало? Не заглиблюючись у макроекономічні поняття, скажу: це прискорило розвиток економіки країни, оскільки коефіцієнт обігу коштів у результаті зняття обмеження становив 2,7, що сприяло накопиченню грошової маси в державі та стабілізації гривні.

— Розробка впроваджувалася лише Нацбанком?

— Ні, це був міжбанківський проект, який об'єднував усі банки держави. Деякі з них відмовлялися приєднуватися до СЕП, рахуючи, що вигідніше працювати у “Свіфті”, але сьогодні ситуація змінилася — не приєднавшись до СЕПу банк просто не може працювати на ринку України.

— Якщо я вірно розумію, картки, якими ми розраховуємося у банкоматах, є елементами цієї системи?

— Не зовсім. Річ у тім, що магнітна картка малофункціональна і належним чином захищена. По суті, вона є елементом доступу до коштів, які зберігаються у банку. Якщо ви — клієнт — ось вам ключ до вашого сейфу. Зрозуміло, що потрібно одночасно забезпечити доступ усіх клієнтів до своїх сейфів, тобто, потрібні надпотужні процесингові центри, які коштують мільярди. Ми ж підійшли до вирішення проблеми з принципово іншої позиції. У нашій системі гроші зберігаються... всередині картки. А відтак — це зовсім інша система розрахунків, не потрібно робити трансакцію доступу надто довгою.

Інший аспект — система захисту. Картка — масовий елемент, і якщо хтось зламає одну — зруйнується вся система. Саме тому ми вибрали смарт-технології, якими сьогодні володіють лише надпотужні світові гіганти. Перші наші зразки — це “гіб-

риди" товщиною 3 мм, в яких знаходилося 3 мікросхеми та спеціальна котушка, яка забезпечувала безконтактний обмін інформацією. Однак ми розуміли, що така картка працювати на масовому ринку не зможе. Тоді заключили угоду з компанією "Сіменс", і вже 1996 року відпрацювали власну операційну систему для смарт-картки. На той час це була "бомба". Подібним програмним забезпеченням володіли лише надвеликі гіганти (не більше 10 у світі) з мільярдними капіталами, заводами та багатомільйонним персоналом. У нас же усю роботу виконала нечисельна група однодумців...

Коли 1997 року делегація Нацбанку приїздила у Мюнхен на завод "Сіменс" для розміщення програми, там здіймали наш державний прапор.

— І хто є реципієнтами цієї системи сьогодні?

— В Україні нині працює понад 1,8 млн. таких карток. Технологія виявилася сучасною, багатофункціональною, надійною та дешевою. В результаті — з 1998 року жодного факту зламу у той час, як загальновідомі факти крадіжок в інших системах сотень мільйонів доларів щорічно. Хоча, коли нам приносять блоки для ремонту, ми бачимо ознаки зламу, сліди пайки тощо. Це значить, що систему намагаються зламати, однак усе безрезультатно. Минулого року грошообіг за нашими картками перевищив позначку у 18 млрд. гривень. З кожним роком цей показник зростає. Що стосується сумісності з іншими загальновизнаними системами, усі стандарти повністю враховані.

"Прикордонники нас присмно вразили. Вони ставлять нам завдання"

— Тема захисту інформації тісно переплітається з діяльністю військових формувань та правоохоронних органів. За якими напрямами співпрацюєте з "силовиками"?

— Для того, аби займатися системою інформаційної безпеки, потрібно мати необхідний набір ліцензій. Сьогодні "ТОВ «АВТОР» має три: в області криптографічного, технічного захисту та роботи зі спеціальним обладнанням. Окрім цього, уся продукція, вироблена ліцензіатами, повинна мати встановлені експертні висновки або сертифікати. Це потрібно для того, аби клієнт, котрий користується обладнанням, був упевненим, що усе виконано надійно з точки зору захисту інформації. Ми вже маємо 12 експертних висновків та один сертифікат. Ще 5 наших виробів знаходяться на етапі експертизи. З державних структур ми активно співпрацюємо з Національним банком, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, МНС, Міністерством оборони, Міністерством транспорту та зв'язку, ДП "Спеціальні українські системи" тощо. Останнім часом ми активно беремо участь у створенні та реалізації проекту електронного цифрового підпису та печатки. У світі ці технології вже досить розвинуті, а у нашій державі перебувають на стадії впровадження. Саме цю систему ми запропонували й Держприкордонслужбі й сподіваємося на подальший розвиток проекту.

— За якими ще напрямами ТОВ «АВТОР» співпрацює з прикордонним відомством?

— Повністю поставкою системи займається Державне підприємство «Спеціальні українські системи», ми забезпечуємо лише окремі компоненти. Взагалі першим замовником комплексу стало ЦВК 2006 року для захисту інформації під час парламентських виборів. Усе пройшло без зривів, система виправдала себе, і ці ж технології цифрового підпису використали вже під час виборів минулого року. Наступним замовником серед державних структур стала Держприкордонслужба, і ми сподіваємося, що наш досвід успішно реалізується і у вашому відомстві.

Стосовно поглиблення співпраці з відомством, загалом я вбачаю три основні напрями: це захист документообігу — система, над якою ми вже працюємо, а також захист інформації в мережах передачі даних та захист систем радіозв'язку. Це ті напрями, де ми могли б ефективно співпрацювати. Діалог з прикордонним відомством у нас розпочався минулого року і перше, що нас присмно вразило, це високий професійний рівень спеціалістів. Вони грамотно ставлять питання, правильно експлуатують техніку та дають нам завдання. А це — дуже важливо, адже ми — розробляємо технології і потребуємо постановки завдань задля їх удосконалення.

— Чим саме ваші розробки відрізняються від аналогів?

— Що стосується зв'язку. Усі знають, що він ділиться на стаціонарну компоненту, радіозв'язок та мобільний сегмент. Я вважаю, що для Держприкордонслужби найбільш важливим є захист мовної інформації в стаціонарній системі та радіозв'язку. Чому? Тому що радіозв'язок — децентралізований та менш залежний від впливу зовнішніх чинників. Чого нам вдалося досягнути? Посередництвом невеликої плати, що вмонтовується у радіостанцію, ми зашифруємо текст у ефірі у цифровому форматі. Такі системи існують у світі і ми — не першовідкривачі. Однак нам ще й вдалося поєднати радіозв'язок зі стаціонарним, для чого розробили спеціальний шлюз. А ця розробка є унікальною. Подібне існує лише в системі тетразв'язку, але він значно дорожчий. Для прикладу, якщо звичайна радіостанція коштує близько 200-500\$, то тетра — 1000-2000\$. Сьогодні наші технології дозволяють зі стаціонарного телефону з'єднатися з будь-яким військовослужбовцем на кордоні, у якого при собі є радіостанція. Звичайно, високий рівень захищеності інформації ми гарантуємо.

— А як щодо конкуренції? Наскільки вона висока у вашому сегменті?

— Сьогодні технології, що ми представляємо: смарт-картки, IP-шифратори та інші, які конкурують з провідними світовими компаніями. Все, що пропонують в нашій державі інші компанії, або дороге, або малофункціонально. Ми свідомо пішли на широкий функціонал, як це роблять світові лідери. Інші наші колеги конкурують між собою, ми ж — із міжнародними компаніями. Це — наш стиль, адже наші спеціалісти працюють у галузі високих технологій.

Свого часу у нас був спільний проєкт з «Visa-Україна» щодо використання цифрового підпису. Ми підготували бізнес-план, детально відпрацювали усі довідкові матеріали та відправили до Лондона. Але звіти прийшла заперечна відповідь. Куратор програми в Україні, довго вибачався, оскільки робота вже виконана, але кінцевого результату не сталося. Привід відмови ж був наступним: ТОВ «АВТОР» представляє конкуруючі технології. Ми тоді сказали: не вибачайтеся, адже для нас — велика честь, що світовий гігант визнає конкурентом невеличку молоду компанію з України.

Розмовляв Олег СЛОБODЯН